

Utbildningsdepartementet

2015-03-04
1 (5)
Dnr 2014:111

Redovisning av uppdrag om jämställdhetsintegrering

Härmed redovisas uppdraget om genomförande av plan för jämställdhetsintegrering av Skolverkets verksamhet, givet i regleringsbrev för 2014, p. 31.

Uppdrag i Skolverkets regleringsbrev 2014, p. 31:

Skolverket ska bedriva ett utvecklingsarbete för jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen. Det innebär att säkerställa att både kvinnor och mäns, flickor och pojkars behov och intressen tillvaratas och beaktas i myndighetens verksamhet. Genomförandet ska ske i enlighet med skolverkets plan för jämställdhetsintegrering (U2013/5508/S). Redovisningen ska innehålla en redogörelse av genomförda aktiviteter, inklusive en ekonomisk redovisning, samt beskriva på vilket sätt erhållna kunskaper och erfarenheter från utvecklingsarbetet ska tillvaratas i myndighetens verksamhet efter 2014.

På Skolverkets vägnar

Anna Ekström
Generaldirektör

Helena Barrett
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har Kjell Hedwall, Pia Enochsson, Eva Durhán, Annette Lilliestierna, Eva Lindgren, Jonas Nordström samt Helén Ångmo i Skolverkets ledningsgrupp deltagit.

1. Sammanfattning

Skolverkets utvecklingsarbete för ökad jämställdhetsintegrering har fokuserat på att skapa goda och långsiktiga förutsättningar för arbetet, så att myndigheten i ökad grad kan uppmärksamma och bemöta de utmaningar som finns kopplat till jämställdhet i skolväsendet. Utvecklingsarbetet har resulterat i förändrade styrdokument, framtagande av metodstöd och utbildning till medarbetare, samt strukturer för långsiktig uppföljning och utvärdering av det förändrade arbetssättet.

I arbetet med jämställdhetsintegreringen har Skolverket sett vinster och möjligheter med att arbeta på ett liknande sätt med andra perspektiv som är uttalade i Skolverkets instruktion och regleringsbrev. Det gäller perspektiven barnets bästa, funktionshinder och nationella minoriteter, områden som alla ryms inom det övergripande ramverket mänskliga rättigheter och skollagens värdegrund. I denna redovisning beskrivs det förändrade arbetssättet utifrån ett jämställdhetsperspektiv, även om myndigheten fortsättningsvis arbetar på ett liknande sätt med andra frågor.

I återrapporeringen använder Skolverket den mall som stödorganisationen för Jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) har skickat ut till myndigheterna inför redovisningen.

2. Bakgrund

Skolverket har under en längre tid arbetat för ökad jämställdhet i skolväsendet på ett flertal olika sätt. Myndigheten har ett instruktionsenligt uppdrag att integrera ett jämställdhetsperspektiv i verksamheten. Skolverket presenterar exempelvis all statistik uppdelad på kön. Könsuppdelad statistik är ett väsentligt medel för en jämställdhetsanalys. Genom statistik kan vi få kunskap om hur utmaningarna ser ut när det gäller jämställdheten i skolväsendet. I bemötandet av barn och elever är det emellertid centralt att se alla som individer. Både i skollag och läroplaner framgår det att förskolan och skolan har ett uppdrag att motverka traditionella könsmonster och att alla barn och elever ska få möjlighet att pröva och utveckla förmågor och intressen utan begränsningar utifrån kön. Det innefattar också barn och elever som inte vill identifiera sig med sitt biologiska kön.

Ett annat exempel på Skolverkets systematiska arbete för ökad jämställdhet är att myndigheten säkerställer i skriftliga överenskommelser med lärosäten att de nationella proven i dess utformning ska främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck. Skolverket genomför också kontinuerligt riktade insatser för att öka jämställdheten i skolväsendet. Det har till exempel erbjudits högskolekurser om jämställdhet i skolan och genomförts projekt i syfte att hitta metoder och arbetssätt i undervisningen som främjar jämställdhet.

Under framtagandet av planen för utvecklingsarbetet 2013 (Dnr 2013:021) gavs flera goda exempel på hur ett jämställdhetsperspektiv beaktas i myndigheten. Ett behov av att systematisera arbetet blev emellertid synligt. Det resulterade i fokus på ett antal styrande strukturer, att ge medarbetare verktyg för att säkerställa ett jämställdhetsperspektiv i sitt arbete, samt koppla på uppföljning och utvärdering.

3. Måluppfyllelse

I bilaga 1 redogör Skolverket för de aktiviteter som har genomförts i uppdraget, med utgångspunkt i den plan för jämställdhetsintegrering som lämnades till departementet 2013 (Dnr 2013:021). I bilagan framgår de förändringar som skett i aktiviteter, genom att ursprungliga aktiviteter i vissa fall strukits och nya har tillkommit.

4. Genomförande

Skolverkets utvecklingsarbete under 2014 har genomförts enligt den plan som redovisades till utbildningsdepartementet 2013. Aktiviteterna är fokuserade på att skapa goda och långsiktiga förutsättningar för Skolverkets arbete med jämställdhetsintegrering, genom förändrade styrdokument, metodstöd och utbildning till medarbetare, samt strukturer för uppföljning och utvärdering av det förändrade arbetssättet. Jämställdhetsintegreringen finns med i VP-processen, projektmodellen, riktlinjer för allmänna råd/föreskrifter¹, riktlinjer för remissyttranden, mall för GD-föredragning, och riktlinjer för kommunikation.

4.1 Organisering och styrning

Skolverkets verksstab samordnar arbetet med myndighetens jämställdhetsintegrering. Det sker i samverkan med Utvecklingsavdelningen där det finns stor kunskap och erfarenhet av särskilda jämställdhetsinsatser inom skolväsendet. Myndigheten har även använt processtöd från extern leverantör. En referensgrupp har funnits med i arbetet, med representanter från de tre sakavdelningarna samt Rättssekretariatet. Delar av de förändrande styrdokument, ex projektmodellen med det framarbetade metodstödet, har även prövats av medarbetare utanför referensgruppen för att ge utrymme för justeringar innan tillämpning. Utvecklingsarbetet har stämts av med Skolverkets ledning, genom bland annat medverkan vid avdelningsledningsmöten och ledningsgruppsmöten.

På myndighetens intranät finns en egen sida för jämställdhetsintegreringen och notiser har lagts in på intranätets startsida vid passande tillfällen. Arbetet har också lyfts fram i verksledningens information till alla medarbetare (s.k. GD-dialog).

¹ Ett utvecklingsarbete pågår för processen att ta fram allmänna råd, där jämställdhetsintegreringen blir en del av den nya processen. Arbetet beräknas bli klart under första halvan av 2015.

4.2 Kunskap och utbildning

Skolverket har tagit del av flera utbildningar som erbjudits via stödorganisationen för Jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM) exempelvis Systematiskt och lärandestyrkt förbättringsarbete, Att leda förbättringsarbete, Controllerutbildning och Jämställd kommunikation. Utbildningarna har bland annat bidragit med viktiga inspel i förbättringsarbetet och verktyg för att stämma av om vi jobbar för hållbar förändring. Utbildningarna har också resulterat i konkreta åtgärder så som föreläsning om jämställd kommunikation för medarbetare och jämställdhetsintegrering av skrivregler.

Medarbetare i kärnverksamheten får en introduktion till arbetet med jämställdhetsintegrering i början av verksamhetsår 2015, genom medverkan i enhetsmöten. I syfte att säkra den långsiktiga kunskaps- och kompetensförsörjningen infogas utbildningsmoment också i Skolverkets interna introduktionsutbildning och projektledarutbildning. En separat utbildning utarbetas också, som bl.a. omfattar myndighetens arbete med jämställdhetsintegrering. Utbildningen ingår fortsättningsvis i myndighetens ordinarie utbildningsutbud.

En kunskapssammanställning håller på att utarbetas, som visar vilka problem som finns inom bland annat jämställdhetsområdet kopplat till skolväsendet. Sammanställningen ska också visa på bästa möjliga kunskap om hur problemen kan bemötas, utifrån forskning och beprövad erfarenhet. Kunskapssammanställningen syftar till att underlätta arbetet för medarbetarna genom en inblick i de utmaningar som finns och vilka möjligheter myndigheten har att förebygga och bemöta dessa.

5. Hållbarhet, utveckling och lärande

Utvecklingsarbetet under 2014 har resulterat i beslut om ett förändrat arbetssätt som från och med 2015 ska tillämpas i organisationen. Arbetet fortsätter under 2015 med fokus på implementering, inklusive utbildning och kunskapsfördjupning. Det förändrade arbetssättet ska också följas upp och utvärderas för att kunna justera och vidta förbättringsåtgärder.

Verksstaben ansvarar för myndighetens övergripande styrning och uppföljning, vilket fortsättningsvis även omfattar jämställdhetsintegreringen. Det finns förslag på indikatorer för att följa utvecklingen över tid. Dessa kan komma att ändras med anledning av myndighetens nya åiterrapporteringskrav i regleringsbrev 2015. Där framgår att Skolverket ska redovisa "hur myndighetens verksamhet bidrar till måluppfyllelse genom att utveckla och redovisa resultatindikatorer inom sitt verksamhetsområde." I samband med att dessa resultatindikatorer utvecklas kan jämställdhetsperspektivet bli en integrerad del av arbetet och den framtida uppföljningen på myndigheten.

Stödorganisationen för JiM, Nationella sekretariatet för genusforskning, har varit mycket värdefull i arbetet med jämställdhetsintegreringen. Framförallt genom att de

samordnat nätverksträffar där det har givits möjlighet att bolla idéer och utmaningar med de andra pilotmyndigheterna². Även utbildningarna har varit till nytta för arbetet. Stödorganisationen har på så sätt bidragit till att Skolverket fokuserat på hållbara förutsättningar för ett långsiktigt arbete med jämställdhetsintegreringen, istället för kortsiktiga resultat under 2014.

6. Ekonomisk redovisning

I samband med regeringsuppdraget 2013, att ta fram en handlingsplan för myndighetens jämställdhetsintegrering, fanns det möjlighet att söka stimulansmedel kopplat till de olika aktiviteterna i handlingsplanen. Skolverket beviljades 610 000 kr för genomförande av handlingsplanen.

I det regeringsuppdrag som här redovisas framgår att det ska finnas en ekonomisk redovisning över använda stimulansmedel.

Stimulansmedlen har till största del använts till konsultstöd i genomförandet av de olika aktiviteter som framgår i bilaga 1. En mindre del av stimulansmedlen har använts till resor och avgifter i samband med deltagande i JiMs aktiviteter för pilotmyndigheterna, ex Almedalen och jämställdhetskonferenser.

Disponibla medel, kronor	610 000
Använda medel, kronor	605 160

Ekonomisk redovisning av övergripande utgiftsposter bifogas i bilaga 2.

Utdrag från myndighetens ekonomisystem bifogas i bilaga 3.

² Arbetsmiljöverket, Boverket, CSN, Försvarsmakten, Försäkringskassan, Konstnärnämnden, Kriminalvården, Livsmedelsverket, MSB, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, Pensionsmyndigheten, Sametinget, Statens institutionsstyrelse, Skatteverket, Skolverket, Statens musikverk, Tillväxtverket, Vetenskapsrådet

BILAGA 1- Genomförd aktivitetsplan 2014

Statens skolverk Dnr 2014:111

	Aktivitet	Resultat	Förväntade effekter
NY	Lyfta in jämställdhetsintegreringen i VP-direktiven och skapa struktur för hur arbetet ska följas upp i verksamhetsuppföljningen.	I syfte att säkra hela styrkedjan för myndighetsstyrningen, finns jämställdhetsperspektivet med i VP-direktiven för 2015. Indikatorer finns för hur arbetet på lång sikt ska följas upp i samband med verksamhetsuppföljningen.	Se beskrivning av effekter för projektmodellen nedan.
1	Se över och utveckla direktiven för Skolverkets projekt.	Ingår i samlande aktivitet för projektmodellen nedan.	
2	Se över och utveckla projektmodellens checklista för planering av projekt.	Ingår i samlande aktivitet för projektmodellen nedan.	
NY	Se över och utveckla projektmodellens olika delar.	Projektmodellens olika delar har utvecklats för att påminna om att beakta bland annat ett jämställdhetsperspektiv. Det finns även ett kompletterande fördjupat metodstöd till hjälp för medarbetare att väga in perspektivet under arbetets gång.	Skolverket styrs i mycket hög grad av regeringsuppdrag, som i de flesta fall genomförs som projekt på Skolverket. Projektmodellen genomsyrar därmed en stor del av myndighetens arbete. Genom att påminna om ett jämställdhetsperspektiv i projektmodellen förväntas Skolverkets rapporter, utbildningar, stödmaterial m.m. bland annat bidra till ökad kunskap om de utmaningar som finns i skolan kopplat till jämställdhet, bidra till didaktisk utveckling utifrån ett jämställdhetsperspektiv, samt uppmärksamma huvudmännen på vikten av det systematiska kvalitetsarbetet för ökad måluppfyllelse för de flickor och pojkar som går i skolorna. På så sätt kan Skolverket arbeta för alla elevers rätt till en likvärdig utbildning, lika inflytande och delaktighet och mindre könsstereotypa val.
NY	Se över och utveckla riktlinjer för remissyttranden och konsekvensutredningar för föreskrifter/allmänna råd.	I riktlinjerna för hantering av remisser finns det en påminnelse om att beakta bland annat ett	Hur myndigheten uttalar sig i yttranden på andra myndigheters remisser, kan få effekter på de jämställdhetspolitiska målen då det i många fall får

BILAGA 1- Genomförd aktivitetsplan 2014

		<p>jämställdhetsperspektiv. Det finns även ett kompletterande fördjupat metodstöd till hjälp för medarbetare att väga in perspektivet under arbetets gång.</p> <p>Detsamma gäller riktlinjer för föreskrifter/allmänna råd och konsekvensutredningar.</p>	<p>konsekvenser för flickor och pojkar/kvinnor och män i skolan. Genom att i myndighetens yttranden beakta jämställdheten, förväntas vi bidra till beslut hos andra myndigheter som ligger i linje med de jämställdhetspolitiska målen.</p> <p>Gällande föreskrifter/allmänna råd är förväntade effekter desamma som för projektmodellen.</p>
NY	Utveckla mallen för GD-föredragning.	I syfte att säkra hela styrkedjan för projekt, remisser, föreskrifter/allmänna råd, har mallen för GD-föredragningar/beslut förändrats för att omfatta bland annat jämställdhetsperspektivet.	Se beskrivning av effekter för projektmodellen.
3	Skapa en struktur för hur jämställdhetsintegreringen ska redovisas i årsredovisningen på lång sikt.	Indikatorer finns för hur arbetet ska följas upp i samband med verksamhetsuppföljningen och redovisas sedan i årsredovisningen.	Se beskrivning av effekter för projektmodellen.
4	Ta fram metodstöd till medarbetare för att säkerställa ett jämställdhetsperspektiv i det dagliga arbetet, en vägledning som kompletterar och ev. läggs in i projektmodellen.	Metodstöd för projektmodellen finns utarbetat och har testats av medarbetare inför tillämpning på bredare front. Varianter av metodstödet finns även till remissyttranden och allmänna råd.	Se beskrivning av effekter för projektmodellen.
5	Intern samordning och kommunikation av aktiviteter under året.	Verksstaben har hållit samman arbetet och kommer även fortsättningsvis att göra det. Information finns på intranätet och har flaggats upp i olika sammanhang. Avstämningar har	Se beskrivning av effekter för projektmodellen.

BILAGA 1- Genomförd aktivitetsplan 2014

		genomförts med ledningsgruppen vid flera tillfällen, samt besök på avdelningsledningarna hos samtliga sakavdelningar.	
6	Utveckla introduktionsutbildningen och chefsutbildningen.	Utbildningsmoment har infogats i myndighetens introduktionsutbildning och projektledarutbildning.	Ökad kunskap och förståelse för det sätt som myndigheten arbetar med jämställdhetsperspektivet, samt vilket stöd som finns för dig som medarbetare. På lång sikt- se beskrivning av effekter för projektmodellen.
NY	Utarbeta en återkommande utbildning för myndigheten som ger ökad förståelse för vad jämställdhetsperspektivet innebär och hur det tillämpas i Skolverkets verksamhet	En separat utbildning har utarbetats som bl.a. omfattar myndighetens arbete med jämställdhetsintegrering. Utbildningen ingår fortsättningsvis i myndighetens ordinarie utbildningsutbud.	Fördjupad kunskap om jämställdhet och det sätt som myndigheten arbetar med jämställdhetsperspektivet, samt vilket stöd som finns för dig som medarbetare. På lång sikt-se beskrivning av effekter för projektmodellen.
7	En/flera medarbetare deltar i utbildning om information och kommunikation.	En föreläsning har anordnats för medarbetarna på Skolverket på temat Jämställt språk. Riktlinjer för jämställt språk har utarbetats för webb, publikationer och val av bilder.	Ökad kunskap och förståelse för det arbete som myndigheten har genomfört när det gäller kommunikation och jämställdhetsintegrering.
8	Ta fram riktlinjer som visar hur Skolverket arbetar med ett normkritiskt förhållningssätt i sitt val av bilder, etc.	Riktlinjer för jämställt språk har utarbetats för webb, publikationer och val av bilder.	Det sätt på vilket Skolverket kommunicerar i text, bild, film etc. har stor betydelse för hur myndigheten gestaltar jämställdhet och olika diskrimineringsgrundande egenskaper. För att de effekter som eftersträvas med myndighetens jämställdhetsintegrering ska uppnås (se projektmodellen), behöver även kommunikationen omfattas.
9	Arbeta fram ett stöd som visar vad Skolverket har att förhålla sig till när det gäller myndighetens arbete för jämställdhet i skolan.	Det metodstöd som har tagits fram till projektmodellen, remissyttranden m.m. anses innefatta denna aktivitet.	
10	En/flera medarbetare deltar på utbildning för	Ökad kunskap om uppföljning.	Bättre genomförande och uppföljning av arbetet med

BILAGA 1- Genomförd aktivitetsplan 2014

	verksamhetscontrollers.	Utbyte av idéer mellan myndigheterna som genererade i nya infallsvinklar på det egna arbetet.	jämställdhetsintegreringen, p.g.a. fördjupad kunskap på området, samt att idéer och utmaningar har ventilerats med andra myndigheter.
NY	Deltagande i JiM-utbildningarna <i>Att leda förbättringsarbete, Systematiskt och lärandestyrkt förbättringsarbete, del 1 och 2.</i>	Ökad kunskap om förbättringsarbete. Utbyte av idéer mellan myndigheterna som genererade i nya infallsvinklar på det egna arbetet.	Bättre genomförande av arbetet med jämställdhetsintegreringen, pga. fördjupad kunskap på området, samt att idéer och utmaningar har ventilerats med andra myndigheter.
11	Deltagande i nätverksträffar.	Utbyte av idéer mellan myndigheterna som genererade i nya infallsvinklar på det egna arbetet.	Bättre genomförande av arbetet med jämställdhetsintegreringen, p.g.a. idéer och utmaningar har ventilerats med andra myndigheter.
12	Deltagande i Almedalen.	Ökad kunskap om jämställdhet (kompetensutveckling), samt informationsspridning om pågående jämställdhetsintegrering och det material Skolverket har inom värdegrund/jämställdhet.	Bidrar i en förlängning till de jämställdhetspolitiska målen.
NY	Deltagande vid Nordiskt Forum	Resulterade i ökad kunskap om jämställdhet och jämställdhetsintegrering (kompetensutveckling).	Vid mässan bidrog myndigheten med informationsspridning om pågående jämställdhetsintegrering och det material Skolverket har inom värdegrund/jämställdhet, vilket i en förlängning bidrar till de jämställdhetspolitiska målen.